

TEOLOGIJA DOMA

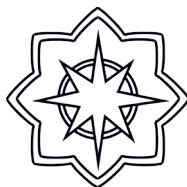
Odkrivanje večnega v vsakdanjem

CARRIE GRESS • NOELLE MERING

Fotografije KIM BAILE

TEOLOGIJA DOMA

Odkrivanje večnega v vsakdanjem

CARRIE GRESS
NOELLE MERING
Fotografije KIM BAILE

Družina 2022

Carrie Gress in Noelle Mering

Fotografije Kim Baile

Teologija doma, Odkrivanje večnega v vsakdanjem

Naslov izvirnika: Theology of Home: The Spiritual Art of Homemaking

© Saint Benedict Press

© za slovensko izdajo: Družina d.o.o., 2022

Imprimatur: Slovenska škofovska konferenca št. 17-1/21

Prevod: Tatjana Šivic

Urednica: dr. Tina Osterman

Jezikovni pregled: Mojca Pipan

Grafična priprava: Melita Rak

Izdala in založila: Družina d.o.o.

Zanjo: Tone Rode

Naklada: 800 izvodov

Tiskano v Sloveniji

Ljubljana 2022

Več informacij o knjigah založbe Družina najdete na: www.druzina.si

CIP – Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-1

GRESS, Carrie

Teologija doma : odkrivanje večnega v vsakdanjem / Carrie Gress, Noelle Mering ;
fotografije Kim Baile ; [prevod Tatjana Šivic]. – Ljubljana : Družina, 2022

Prevod dela: Theology of home

ISBN 978-961-04-0953-3

COBISS.SI-ID 128027907

Vsebina

Uvod	1
----------------	---

I. del: TEMELJI

1. poglavje: Vstopanje	11
2. poglavje: Spominjanje	25
3. poglavje: Zgradba	43

II. del: ELEMENTI

4. poglavje: Svetloba	59
5. poglavje: Hrana	75
6. poglavje: Varnost	91
7. poglavje: Red	107
8. poglavje: Udobje	125
9. poglavje: Gostoljubnost	139

III. del: ONKRAJ STEN

10. poglavje: Ravnoesje	157
11. poglavje: Odhajanje	177
12. poglavje: Marija, gospodinja	197
Zaključek	213
Zahvale	217
Bibliografija	219

Uvod

Dom.

Elegantna beseda, preprosta in daljnosežna hkrati. Dom je kraj, kjer naj bi bili varni, negovani, kjer nas poznajo po tem, kar v resnici smo, in kjer lahko svobodno živimo ter ljubimo. Ideja doma privlači celo tiste, ki izhajajo iz razbitih domov ali domov, ki ne obstajajo več.

Univerzalna privlačnost doma se odraža tudi v kulturi. Pesmi, kot so *Take me home, country road*, *Sweet home Alabama* ter *I'll be home for Christmas*, so samo nekatere od mnogih, ki opevajo to temo. Tudi v filmih in v književnosti najdemo srečne konce, ko se junaki, kot je na primer Odisej, naposled vrnejo domov. Celó pri ameriškem nogometu je cilj, da igralci žogo spravijo 'domov', na varno. Posnetki z YouTube, ki prikazujejo srečo popolnih neznancev ob vrnitvi domov, polnijo družbene medije in ob njih se nam pogosto orosi oko. Milijarde dolarjev vlagamo v izgradnjo in opremljanje svojih hiš in jih spreminjamo v 'Home Sweet Home' – 'ljubo doma'. Tisti, ki so se spreobrnili v katoliško vero, kot sta na primer Scott in Kimberly Hahn, pa pravijo, da so končno našli 'Rome Sweet Home' – 'Rim, ljubi dom'.

Vse to nas privede do vprašanja, zakaj nas dom tako navdušuje in privlači. V čem je dom tako poseben, da očara naš um in duha?

Dom je prostor, kjer se odvija življenje

Naši domovi so veličastno gledališče, kjer se odvija drama našega življenja.

G. K. Chesterton je pomenljivo dejal:

»Kraj, kjer se otroci rojevajo, kjer ljudje umirajo, kjer se odvija drama našega minljivega življenja, ni pisarna, trgovina ali urad. Po velikosti je mnogo manjši od naštetih, a ima mnogo večji domet. Nihče ni tako nespameten, da bi trdil, da je dom edini kraj, kjer naj bi ljudje delali, oziroma celo edini kraj, kjer naj bi delale ženske, a vendar sta zanj značilni enotnost in univerzalnost, ki ju ne najdemo pri nobenem drugem delu.«

Kot je dejal Chesterton, je dom majhen v primerjavi s podjetjem ali pisarno, a velikanski, če pomislimo na to, kako velik vtis naredi in pusti v nas. Dom naj bi že po svoji naravi nakazoval nebesa. Dom naj bi bil izpolnjujoč v tem zemeljskem življenju, hkrati pa naj bi nudil bežen pogled na prihodnje stvari, ki jim bomo priča ob izpolnitvi Kristusove obljube nebes. Poslednje besede svetega papeža Janeza Pavla II. so bile: »Pustite me, da grem v Očetovo hišo.« Želel je iti domov – v tisti dom, kamor Bog želi, da bi prišli vsi, čeprav dopušča, da nas naša svobodna volja vodi drugam.

»Ko sem bil doma, sem bil na boljšem kraju.«

– WILLIAM SHAKESPEARE –

Ironično je, da je kljub prirojeni človeški želji po domu že sama ideja, da bi si nekdo hotel ustvariti dom – kraj varnosti, ljubezni, urejenosti, vzgoje in gostoljubnosti –, padla v nemilost. Je za milijone žensk danes sploh še kaj hujšega kot biti samo 'gospodinja'? Čeprav je naziv gospodinje še vedno nepriljubljen, pa se zdi, da se trend počasi spet obrača proti domu. Bliskovit vzpon programov, osredotočenih na dom, kot sta HGTV (Home & Garden TV) in DIY Network, ter slavne osebe, ki so jih ti programi izstrelili med zvezde, kot sta na primer Chip in Joanna Gaines, potrjujejo dejstvo, da ljudje hrepenijo po večji povezanosti z domom.

»Obstajata dva načina, kako priti domov,« pravi Chesterton. »Prvi način je, da ostanemo doma. Drugi pa je, da prehodimo ves svet, dokler se spet ne vrnemo na isto mesto.« Zdi se, da svet postaja čedalje temnejši, zato koprnimo po tem, da bi naši domovi spet nekaj pomenili. Naši domovi postajajo *svetišče* – kraj, kjer se počutimo varne, zaščitene in preskrbljene. Že sama beseda *svetišče* v sebi nosi globlji pomen, saj je koren te besede 'svet'. Prvotno je beseda *svetišče* predstavljala 'stavbo za čaščenje', kasneje pa se je njen pomen razširil tudi na 'prostor, ki nudi zavetje in zaščito'. Ko iz svojih domov ustvarjamo nekakšna *svetišča*, gre več kot samo za to, da na mizo postavimo dobro hrano in postelje ogrnemo z najboljšimi rjuhami. *Potrebna je tudi hrana za dušo.* Brez

tega je duša lačna in išče Njega, ki lahko resnično zadovolji vsako željo našega srca.

»Naj bo kralj ali kmet, najsrečnejši je tisti,
ki v svojem domu najde mir.«

– JOHANN WOLFGANG VON GOETHE –

Domovi lahko evangelizirajo

Izraz ‘teologija doma’ nam v misli prikliče bistveno versko resnico, da naši domovi lahko evangelizirajo. Vse stvari, ki jih počnemo doma – počistimo omarico, posteljemo posteljo, obesimo sliko, zalijemo rastlino, počistimo za otrokom, narežemo krompir, zmolimo, se spremo in pobotamo – vse te stvari, vidne in nevidne, nekako tkejo niti bivanja. Lahko se zgodi, da nam samim sploh ne uspe prepoznati, kako čudovito je vse skupaj, dokler med nami ni nekega tujca, ki ga to gane. Življenje, ki ga živimo po Božji zamisli, pod praporom ljubezni, uči nas in druge prek ponižne lepote. Zagotovo nam bi težko uspelo pripraviti vse svoje prijatelje in znance do tega, da bi prestopili prag katoliške cerkve, lahko pa jih povabimo v svoje kuhinje. Ker je sekularizem tako razširjen, je srečanje z družino v tradicionalnem in pristnem katoliškem domu za nekatere morda edino zaupno srečanje z nekom, ki se trudi živeti polno zakramentalno življenje po Božjem načrtu.

Vsakdanje življenje po katoliških načelih – z vsemi nepopolnostmi in boji, z milostjo in veseljem, da ne omenjamo estetike in gostoljubnosti ter krepčilne hrane (in po možnosti nekaj dobrega rdečega vina) – lahko predstavlja mamljivo pričevanje, da je življenje polnejše, varnejše, razburljivejše in bolj izpolnjujoče, če ga živimo v okviru Božjega. Za nekoga, ki vstopi v ta okvir, je to pokušina nebes, in včasih je ta izkušnja kot po čudežu lahko še globlja, kot če bi vstopil v cerkev. Kajti pri liturgiji morda ne bi poznal ‘jezika’, jezik doma pa je univerzalen.

Spanje in počitek

Spanje je dragocena dobrina. Novopečeni očetje in matere ter ljudje, ki trpijo zaradi nespečnosti, dobro vemo, kakšno razkošje je noč mirnega spanca in kako obupno ga potrebujemo, kadar ga je premalo. Spanje je simbol miru, takrat se človek lahko sprosti in se preda potrebam telesa in duše.

Preden smo poznali elektriko, budilko in delavnik od devetih do petih, je spanje narekovala odsotnost svetlobe. Tehnologija nas lahko odvrne od spanja zaradi svetlobe iz zaslonov, lahko pa nam tudi pomaga, da zaspimo. Posteljina, uvožena iz Evrope in Azije, ni več razkošje, ki bi bilo rezervirano samo za peščico premožnih, temveč jo sedaj lahko najdemo na razprodaji v lokalni trgovini z opremo za dom. Posteljni nadvložki, nastavljive postelje in kakovostne rjuhe nam lahko pripomorejo do boljšega spanca, ko imamo zanj čas, seveda.

Spanje in počitek se nam pogosto zdita nedosegljiva, a ne bi smelo biti tako. Gospodov dan je bil ustvarjen zaradi nas, ne zavoljo samega sebe (prim. Mk 2,27), in je tisti dan v tednu, ki je namenjen našemu počitku. Ljudje, ki so živeli v komunizmu, ki ni zagotavljal nobenega dneva za počitek, svarijo, da duše v kulturi, ki ne pozna počitka, hitro oslabijo. Spanje in počitek nista luksuz, kot se nam včasih zdi, temveč sta temeljni dobrini, ki nam ju daje Bog. Na to se spomnimo vsak večer, kadar molimo: »Varuj nas, Gospod, kadar smo budni, varuj nas, kadar spimo, da bomo v času budnosti lahko skupaj z Jezusom stali na straži in med spanjem počivali v njegovem miru.«

»Spoznala sem, da je spanje
metaforično povezano z Božjo Materjo.
Hopkins je dejal, da je Marija zrak, ki ga dihamo,
sama pa jo najbolj prepoznam v daru spanja.
Življenje brez nje bi bilo zame enako življenju brez spanja,
in ker je v njej nekaj časa bival Jezus, se mi zdi,
da čas spanja prebijemo v njej,
da se lahko nato v miru zbudimo.«

– FLANNERY O'CONNOR –

Simon iz Cirene se je počutil razmeroma udobno na obrobju, a nato so ga izbrali iz množice in ga prisilili v neudobno soočenje z našim Gospodom na poti na Kalvarijo. Lahko si predstavljamo, da se je ob tem srečanju, ko se je Simon zazrl v Kristusov obraz, njegova pomoč iz dejanja, ki je bilo prisiljeno od zunaj, spremenila v dejanje, ki ga je notranje želel storiti. Simon je Jezusu prinesel tolažbo tako, ko mu je pomagal nositi breme. Jezusu pa ni bila v uteho samo njegova fizična pomoč, veliko bolj ga je tolažilo njuno osebno srečanje.

Simonovo relativno udobje na obrobju nam lahko predstavlja udobje, ki ga zaznamujeta odsotnost bolečine in nelagodja. Njegovo neprijetno srečanje z živim Bogom je podoba naših lastnih srečanj z Jezusom, ki niso toliko podobna topli odeji, temveč bolj strahospoštovanju, ki mu včasih sledi groza. Ob Jezusovem obličju se vidimo popolnoma ljubljene in obenem povsem nevredne. Groza se skriva v tem, ko se znajdemo iz obraza v obraz s popolno ljubeznijo, ki meče veliko senco na naša borna čustva in navezanosti. Vse se mora spremeniti, kar je neznosno in poživljajoče hkrati.

Tako kot je pri materi z otroki, izogibanje trpljenju ni tisto, kar nas dokončno potolaži, temveč je to sprejemanje trpljenja, ki nas združuje z njim, ki je trpljenje premagal. Nadškof Fulton Sheen je zapisal:

»Bog je uničujoč ogenj. Naša želja po Bogu mora vsebovati pripravljenost, da iz našega uma izžge pleve in da našo grešno

voljo očisti plevela. Strah, ki ga duše občutijo, ko predajo same sebe Gospodu, je dokaz njihove vere v Njegovo svetost. Ker je Bog ogenj, mu ne moremo ubežati. Ali se mu približamo in se spreobrnemo ali pa pobegnemo zaradi odpora. V vsakem primeru Bog vpliva na nas. Če sprejmemo Njegovo ljubezen, nas bodo ognji te ljubezni razsvetljevali in greli, če ga zavrremo, pa bodo še naprej goreli v nas kot razočaranje in obžalovanje.«

Življenje, ki ga sestavlja zgolj udobje, bo ironično izjemno neudobno, saj je takšno življenje povsem nepripravljeno na bolečino in smrt, ki se jima nihče ne more izogniti. Samo tisti, ki so se pripravili na smrt tako, da so umirali samemu sebi, bodo na koncu potolaženi. Udobje, kakor tudi toliko drugega v veri, je paradoks: kajti le takrat, ko bomo pripravljeni sprejeti nelagodje, bomo našli tolažbo. Ko prinašamo udobje tistim, ki se počutijo neprijetno, in ko tolažimo tiste, ki žalujejo, smo blagoslovljeni. Udobje doma je pokušina in utelešenje tiste nege in ljubezni brez konca, ki nas pričakuje. Zavedanje tega je naša tolažba na tej strani večnosti.

9. POGLAVJE

Gostoljubnost

V svojih zgodnjih dvajsetih sem bila prepričana, da sem odrasla oseba, ki nujno potrebuje imeniten čajni servis. Morda bi morala reči: bila sem odrasla, zato sem potrebovala čajni servis. Glede na to, da sem prebrala dovolj del Jane Austen in si pogledala celotno serijo *Upstairs, Downstairs*, sem bila prepričana, da bo čajni servis tisto sredstvo, ki me bo popeljalo v moje novo življenje odrasle omikanosti. Sicer sem še vedno pila poceni pivo in nosila čudne ponošene hlače iz rebrastega žameta, a kadar je kdo prišel na obisk, sem ga sprejela z elegantnim čajnim servisom, ki naj bi simboliziral moj novi status damske prefinjenosti.

Na nikogaršnje presenečenje, razen moje, to seveda ni delovalo. Poleg lažne skromnosti najbrž ni bolj očitne in zoprne lastnosti, kot je domišljavost.

Gostoljubje, kot toliko drugih stvari v življenju, je priložnost, da svojo notranjo os usmerimo proč od nas samih. Udobje, svetloba, red in varnost, o katerih smo govorili do sedaj, so v službi ljubezni, zato se jih držimo zmerno, da ne bi izpodrinili tega višjega cilja. S tem ko odpremo svoje domove drugim, dovolimo samim sebi, da se odtrgamo od svojega razmeroma udobnega, varnega in urejenega načina življenja, da bi se ljubezen, ki že po svoji naravi ni omejena, lahko širila onkraj zidov našega doma in njegovih prebivalcev.

Seveda gostje prinesejo nekaj dodatnega dela, kot so priprava postelj, dodatno čiščenje in predstavljanje ljudi po hiši, če nimamo sobe za goste. Radodaren gostitelj ne zadovolji samo osnovnih potreb gostov, temveč se

izkaže v malenkostih, kot so na primer kozarec vode in lepa sveča ob postelji ali posebna hrana za zajtrk. Te skrbne geste razkrivajo gostitelja, ki se je poskusil vživeti v svoje goste in je predvidel njihove želje in potrebe.

Kar je manj očitno, a je mnogo pomembnejše, je to, da ves ta trud ni namenjen temu, da bi zadovoljili svoj lastni ego, temveč je namenjen temu, da bi služili drugim v resničnem duhu gostoljubnosti.

Moj problem ni bil v tem, da sem stregla čaj, problem je bil v tem, zakaj sem to počela.

»Bližje ko je oseba Bogu,
bližje je on ljudem.
To vidimo pri Mariji.
Dejstvo, da je Marija popolnoma z Bogom,
je razlog, zakaj je tako blizu ljudem.«

– PAPEŽ BENEDIKT XVI. –

Gostoljubnost v času stiske

Osvetlili smo že pomembnost varnosti, reda in udobja, a kaj se zgodi, če je kateri izmed teh elementov, ali vsi, v krizi?

Joyce, moja dobra prijateljica, ki sem jo spoznala na kolidžu, je preživljala težko obdobje v času osnovne šole, ko je njen dom, predvsem zakon njenih staršev, postal glasen in jezen. Nevidne, a otipljive raztrganine na vseh področjih so na koncu privedle do ločitve. Žal njena izkušnja ni osamljen primer, ta zgodba se ponavlja vedno znova v tihih dnevnih sobah utrujenih staršev, polnih groze in skrbi. A dejstvo, da je bilo to nekaj navadnega v družbi, ji ni pomenilo nič, kajti to ni bilo nekaj navadnega zanjo.